TĚŠÍNSKÉ
DIVADLO
ČESKÁ SCÉNA

Anton Pavlovič Čechov

VIŠŇOVÝ SAD

Z. Hrabal, J. Ferencová

Těšínské divadlo Český Těšín, příspěvková organizace
Ředitel a šéf České scény Petr Kracik
Dramaturgyně České scény Alice Olmová

Anton Pavlovič Čechov

Premiéra 20. 3. 2022

VIŠŇOVÝ SAD

Překlad Leoš Suchařípa
Scéna Jaroslav Milfajt
Kostýmy Marta Roszkopfová

Pohybová spolupráce Gabriela Klusáková
Dramaturgie Alice Olmová
Režie Petr Kracik

OSOBY A OBSAZENÍ

Raněvská, majitelka panství	Jolana Ferencová
Aňa, její dcera	Barbora Sedláčková
Varja, její adoptivní dcera	Eliška Adamovská / Petra Sklářová
Gajev, její bratr	Zdeněk Hrabal
Lopachin, podnikatel	Tomasz W. Przybyla
Trofimov, student	Ondřej Frydrych / Zdeněk Klusák
Simeonov - Piščik, statkář	Miloslav Čížek / Miroslav Liška
Charlotta, guvernantka	Adéla Krulikovská / Lenka Waclawiecová
Jepichodov, účetní	Tomáš Hába / Jiří Krupica
Duňaša, panská	Bára Vidomská
Firs, komorník	Vítězslav Kryške
Jaša, mladý sluha / Kolemjdoucí	Denis Kuboň / Petr Sutorý
Poštmistr	Dominik Grácz

Inspice	Dominik Grácz
Nápověda	Libuše Berková

V. Kryške, J. Ferencová, Z. Hrabal, M. Liška

P. Sutorý

T. W. Przybyla, M. Liška

Anton Pavlovič Čechov

29. 1. 1860 - 15. 7. 1904

Narodil se v ruském Taganrogu, v městečku, které založil Petr Veliký. Byl třetím synem v rodině kupce a měl to štěstí, že se jeho děd vykoupil z nevolnictví. Despotický otec byl majitelem krámku, ve kterém musel od útlého dětství pracovat. Proto o svém dětství říkal: „V dětství jsem neměl dětství." V mládí Čechov studoval gymnázium a poté se přestěhoval do Moskvy, kde po otcově bankrotu již žila celá rodina. Vystudoval zde Lékařskou fakultu Moskevské univerzity, ale povolání lékaře se věnoval jen krátký čas, záhy se totiž stal profesionálním literátem. Obě profese ho zásadně ovlivnily a říkával o nich: „Medicína je mou manželkou, literatura mou milenkou." V roce 1890 se vypravil na ostrov Sachalin. Své zážitky a usvědčující fakta o nucených pracích v trestanecké kolonii na ostrově popsal v knize Ostrov Sachalin. Cesta na Sachalin však u něj urychlila tuberkulózní onemocnění. V roce 1892 se přestěhoval do městečka Melichovo, kde vzdělával místní mužiky a v době epidemie cholery léčil vesnické obyvatelstvo. V roce 1898 odjel ze zdravotních důvodů (tuberkulóza) na Krym a setkal se zde mimo jiné s L. N. Tolstým a M. Gorkým. V roce 1901 se oženil s herečkou moskevského divadla MCHAT Olgou Kniperovou, leč 15. července roku 1904 Čechov předčasně ve svých čtyřiačtyřiceti letech umírá na tuberkulózu v sanatoriu v německém Badenweileru.

V roce 2018 vyšlo najevo, že Čechov nezemřel na tuberkulózu, ale na mozkovou mrtvici. Britští vědci analyzovali pět posledních Čechovových dopisů a košili, kterou měl Čechov na smrtelné posteli a která byla pietně uložena ve spisovatelově muzeu v Melichově. Osm zjištěných proteinů prokázalo přítomnost tuberkulózních bakterií, velkým překvapením byl ale objev proteinu ITIH4, jenž je jasným markerem mrtvice.

J. Ferencová, E. Adamovská, B. Sedláčková

Dílo Antona Pavloviče Čechova

Lidé se smějí tomu, co je směšné nebo čemu nerozumějí

Tvorba Antona Pavloviče Čechova spadá do období přelomu 19. a 20. století. Spolu s Henrikem Ibsenem a Augustem Strindbergem bývá Čechov považován za zakladatele moderního dramatu.
Mezi jeho nejznámější divadelní hry patří Ivanov, Racek, Strýček Váňa, Tři sestry či Višňový sad. Známé jsou též jeho jednoaktovky Medvěd, Námluvy, O škodlivosti kouření. Kromě toho je Čechov autorem rozsáhlého novelistického díla, uveďme alespoň ta nejčtenější, k nimž patří Pavilon č. 6, Dáma s psíčkem. Dále napsal řadu drobných anekdotických příběhů, groteskně satirických povídek a smutných humoresek, ve kterých si všímá věcí a lidí kolem sebe, mapuje život v nejrůznějších podobách. Jeho hrdinové jsou „živí lidé", kteří jedí, pijí, pláčou, smějí se, spí, vstávají, přemýšlejí, nudí se, řeší své problémy. Jejich prostřednictvím podává Čechov diagnózu duševních stavů svých hrdinů středních vrstev – lékařů, učitelů, advokátů, důstojníků atd. Dílo A. P. Čechova charakterizuje výrazová lakoničnost a schopnost výstižným detailem charakterizovat prostředí a nálady. Jak v dramatické, tak v prozaické tvorbě zajímal Čechova člověk jako osobnost, jeho vnitřní svět, jeho sny, utrpení a také poměry ve společnosti. Aby jeho hrdinové mohli ve svém životě něco změnit, museli by se vzdát své všednodennosti. To ale Čechovovy postavy nedokážou. Žijí ve svých rituálech a vysněná harmonie je ztracena. Každý text A. P. Čechova má v sobě přirozenou lehkost, myšlenku i humor, byť někdy velmi zašifrovaný. Sám autor na toto téma napsal: „Je nutné, aby na jevišti bylo všechno právě tak složité a právě tak jednoduché jako v životě." A Čechovova tvorba taková je – prostá i složitá. Během banálních, někdy dokonce trapných situací se s tragickou (nebo komickou) osudovostí rozhoduje o životě hrdinů. Člověk musí věřit, jinak se nedá žít… a proto dílo A. P. Čechova neustále přitahuje diváky po celém světě.

L. Waclawiecová, M. Liška

B. Vidomská, J. Krupica

Višňový sad

Višňový sad napsal A. P. Čechov jako komedii o čtyřech dějstvích. Hra byla poprvé uvedena v Moskvě v lednu 1904 u příležitosti autorových 44. narozenin, bohužel to bylo půl roku před jeho smrtí. Jedná se tedy o poslední Čechovovo dílo, které psal v době, kdy byl již těžce nemocen tuberkulózou.

Stejně jako jiné hry A. P. Čechova je i Višňový sad o nesplněných touhách a snech, o neschopnosti jednotlivce svá přání realizovat, je to hra o lidech, kteří na sebe mluví, ale navzájem se neposlouchají, je to hra o lidech, kteří milují, ale nechtějí nebo si to neumějí říct, je to hra o rozkladu rodiny, společnosti i o nových nadějích, je to hra o loučení s minulostí, o hledání štěstí, je to hra o nás.

Na první vjem se některým dílo jeví povrchní, statické, ba dokonce nudné, ale Višňový sad je Čechovova geniální hra, jejíž hrdinové se nám na jevišti odkrývají v celé své kráse, ve smutku i v humorných situacích. Višňový sad symbolizuje poezii starého života, šlechtická kultura se stává mrtvou, je to jen mrtvá krása, která ztratila živý obsah.

Čechov psal své postavy ve Višňovém sadu jako karikatury na karikatury. Jsou to takoví jeho „nekňubové". Hra byla v autorových očích daleko víc veseloherní než Tři sestry. S oblibou říkával, že komedie je parodie na tragédii. A tato charakteristika, použita na Višňový sad, určuje co nejpřesněji celou podstatu, celou ironii hry.

Satirický prostředek hry spočívá v tom, že dokonce ani samotné drama Gajeva a Raněvské – ztráta višňového sadu – se koneckonců neukazuje jako příliš vážná okolnost. Divák očekává tragédii a setkává se s tím, že hrdinové se nejen smířili se strašnou katastrofou, ale jsou dokonce spokojeni s „neštěstím", které je postihlo, a jsou vlastně rádi, že vše za ně někdo vyřešil. Hrdinové Višňového sadu se rychle smířili s pozbytím toho, bez čeho pro ně nemohlo být života. Mají velkolepý důvod k slzám, ale jsou to slzy vaudevillové.

D. Kuboň, M. Liška

Jolana Ferencová / Raněvská

Neměla jste někdy „zaječí úmysly“ vyměnit Těšínské divadlo za jiné angažmá?
V souboru České scény jsem byla od roku 1998. Před pár měsíci jsem z rodinných důvodu požádala pouze o extérní spolupráci.

Co je pro vás na herecké profesi pořád tak fascinujícího, lákavého, neodolatelného?
Fascinuje mě okamžik tady a teď. Na divadle je lákavá proměna, můžete být kýmkoli, to se vám v běžném životě nestane. A neodolatelná je také touha zkoušet své možnosti, své hranice i svou kapacitu. Divadlo je živý organismus, stále musíte být bdělí.

Role Raněvské... přála jste si ji někdy zahrát? Co s ní máte společného?
K roli jsem přišla trochu „jako slepý k houslím“. A když se mi otevřela příležitost zahrát si Raněvskou, mé první pocity byly velmi smíšené. Po přečtení jsem si říkala, jak krásná role to je. Během zkoušení mě snad stokrát napadlo, že to nezvládnu a roli položím. Ale jsem bojovník, nevzdávám se a jediné, co teď cítím, je velký vděk. A co mám s Raněvskou společného? Asi její občasnou nerozvážnost, vnitřní strachy a plnost, se kterou žije.

Jaký je Višňový sad očima Jolany Ferencové?
Asi nedokážu slovy přesně vyjádřit veškeré své pocity, ale jedno vím určitě, že mě Višňový sad oslovil mnohem hlouběji, než jsem čekala. Bytostně rozumím každé z postav, jsem schopná najít v každé z nich kousek sebe a žádnou neodsuzuji. Višňový sad, to je hra plná lidských osudů, které píšou svůj vlastní příběh, je to pro mě hra neuvěřitelně těžká a poetická zároveň. Vím, že Višňový sad je mou osudovou záležitostí.

J. Ferencová, O. Frydrych

T. Hába, P. Sklářová

Z. Hrabal, J. Ferencová

Barbora Sedláčková / Aňa

Barboru Sedláčkovou jsem poprvé viděla na konzervatoři. Dorazila s maminkou a bratrem, který v ten den dělal talentové zkoušky. Barunka byla v batolecím věku a „po čtyřech" pečlivě zkoumala pratikábly v herecké učebně. V té chvíli ještě netušila, že za pár let na nich bude stát jako studentka herectví na Janáčkově konzervatoři, stejně jako dva z jejích bratrů. A na prknech, která znamenají svět, stávají večer co večer také její rodiče.

Pocházíte z hereckého klanu, uvažovala jste někdy o jiné profesi než herecké?
Tohle bude znít možná velmi překvapivě, ale já o herectví neuvažovala ani v nejmenším. Vždy mě to táhlo k psychologii nebo možná ještě více ke zvířatům. Tyhle vášně a radosti mi dodnes zůstávají blízké. Psychologie jako taková má s herectvím hodně společného a ohledně zvířat věřím, že mě budou celý život určitým způsobem doprovázet. Co se herectví a touhy po něm týče… dlouho jsem byla naprosto proti konzervatoři, proti herectví a chuť následovat rodinu mě vůbec nelákala. Už z principu jsem chtěla vyčnívat a nemít tzv. předurčenou dráhu. Ale v mých čtrnácti letech tahle touha přišla jako blesk z čistého nebe a od té doby ji nosím v srdci.

V Těšínském divadle hostujete poprvé, vyšlo to v tak podivném období, kdy místo premiéry bude jen neveřejná generálka a premiéra až kdovíkdy. S jakými pocity se v tomto podivné bezčasí zkouší?
Tahle doba je těžká pro každého a konkrétně kultura je tím hodně poznamenaná. Lidé postupně ztrácejí motivaci věnovat se čemukoli. Nemůžu říct, že bych během celé covidové situace udržela chladnou hlavu a pozitivní myšlenky, ale v případě nabídky na zkoušení to bylo jinak. V téhle nejisté době, kdy se nedá dělat nic, je najednou radost objevovat se každý den v divadelním prostředí, mezi lidmi a kochat se tvůrčí atmosférou. A dostat takovou příležitost právě v těchto podivných dnech je téměř neskutečné, takže jsem za to moc ráda. Nejnádhernější pocit to však bude ve chvíli, kdy se hlediště zaplní diváky, na to se moc těším. Nezbývá doufat, že se ten den blíží.

B. Sedláčková, Z. Klusák

B. Sedláčková

Role Ani, kterou ztvárňujete, patří u mnoha vašich hereckých vrstevnic k těm vysněným. Jak tomu bylo u vás? Kolik toho máte s Aňou společného?
Role Ani je skutečně kouzelná, nevidím jinou možnost než souhlasit se svými vrstevnicemi. Jedná se o mladou dívku plnou snů, nadějí a lásky. To jí samozřejmě přináší spoustu starostí, a ne vždycky si s nimi ví rady. Mně konkrétně je na Ani nejbližší to, jak svět vnímá a jak by si přála, aby všechno bylo čisté a krásné, jak její čisté a nezkažené srdce zatím doufá, že může být. Občas bych si přála žít ve světě, kde je spousta věcí jinak. Aňa se do poslední chvíle drží svého pozůstatku z dětství, jakési naivity, naděje a víry v lepší zítřky, v lepší lidi, v opravdovější city a v upřímnější vztahy. Její psychika a pohled na věc dostávají během celého příběhu dost zabrat, ale věřím, že v ní dětské srdce bude žít jakýmsi způsobem i za zapadlou oponou a poslední stránkou textu.

Jaký je Višňový sad očima Barbory Sedláčkové?
Texty Antona Pavloviče Čechova patřily vždy k mým oblíbeným. Višňový sad jako literární text se mi moc líbil. Neměla jsem však to štěstí vidět jej zpracovaný na jevišti. Když jsem nyní jeho součástí a navíc vidím, jak roste všude kolem mě a stává se skutečností, začínám vnímat ještě mnohem více, jak skvěle je dílo napsáno. Sleduji, jak citlivě a trefně uměl Čechov vystihnout charaktery, situace a taky že teorii, kterou mám naučenou od maturity, tedy že celé toto dílo má především znamenat přelom starého Ruska do nového, není zdaleka jedinou náplní. Něžné dialogy, komické situace, nádherně propracované charaktery a dojemné rozvržení příběhu je něco, co mě baví sledovat stále dokola, a je mi ctí být součástí tohoto příběhu.

E. Adamovská, T. W. Przybyla

A. Krulikovská, M. Čížek

V. Kryške, D. Kuboň

T. W. Przybyla

Šéf obchodu a marketingu Kateřina Mertha
Šéf jevištního provozu Roman Sekula
Šéf úseku zvukařů a osvětlovačů Vladimír Rybář
Vedoucí dekorační dílny Kristina Libosková
Vedoucí krejčovny Karin Szostoková
Vedoucí vlásenkárny Šárka Szeligová
Vedoucí rekvizitárny Josef Kurek
Vedoucí garderoby Jana Černá

Světla Robert Kurkiewicz / Dariusz Molicki
Zvuk Łukasz Orszulik / Wojciech Bielach
Vlásenky Pavla Cwiertková
Rekvizity Ivana Kolondrová
Garderoba Monika Minarzová
Jevištní technika Jiří Ponča / Jiří Gebhart
Roman Szarowski / Jindřich Tesarczyk

Redakce programu Alice Olmová
Jazyková korektura Martina Bojdová
Foto Miroslav Pawelek
Zlom Iva Lupková
Tisk ProPrint Český Těšín, spol. s r. o.

Nositele autorských práv k dílu zastupuje DILIA, divadelní, literární, audiovizuální agentura, z. s., Krátkého 143/1, 190 03 Praha 9 – Vysočany

Inscenace vznikla za finanční podpory
Ministerstva kultury České republiky a města Český Těšín

V. Kryške

TĚŠÍNSKÉ DIVADLO ČESKÝ TĚŠÍN
Ostravská 67, 737 35 Český Těšín
tel.: +420 558 746 022/23
e-mail: obchodni@tdivadlo.cz
www.tdivadlo.cz

VSTUPENKY, PŘEDPLATNÉ, DÁRKOVÉ KARTY
Informační centrum a pokladna TD
náměstí ČSA 1222/10, Český Těšín
úterý-pátek 14:00 - 17:00
nebo hodinu před představením v TD

ČESKÝ TĚŠÍN

Moravskoslezský kraj

Příspěvková organizace
Moravskoslezského kraje